

Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerinin Şarkı ve Çalgı Eğitimlerine İlişkin Görüşleri

Music Teachers' Opinions on Teaching Song And Instrument to Inclusive Students

Mehmet Şahin AKINCI*, Uğur ALPAGUT**

Öz: Zihinsel, fiziksel ve duygusal açılardan yaşlılarından farklı gelişim gösteren öğrenciler özel gereksinimli öğrenci (ÖGÖ) olarak adlandırılmaktadır. ÖGÖ'ler normal gelişim gösteren arkadaşları ile ve/veya gereksinim durumlarına göre farklı okullarda eğitimlerini sürdürmektedirler. ÖGÖ'ler kendileri için hazırlanmış eğitim/öğretim planları ve öğretmenler ile gelişimlerini sürdürmektedirler. Müzik öğretmenlerinin ÖGÖ'lerin şarkı eğitimi ve çalgı eğitimi üzerine görüşlerini tespit etmek amacıyla Bolu ili merkez ilçesinde çalışmakta olan on müzik öğretmenine araştırmacılar tarafından oluşturulmuş olan yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Alınan cevaplar içerik analizi yöntemi ile incelenmiş konuya ilişkin durum tespiti yapılmış, tespitler alan uzmanlarına sunulmuş ve onayları alınmıştır. Şarkı eğitimi aşamasında öğrencilerin dramalaştırma, çeşitli beden hareketleri ve uygun ritim çalgıları kullanmaları sayesinde ilgi ve başarının artırılabilirdiği; çalgı eğitimi aşamasında ise öğrencilerin şarkı eğitimine göre daha az katılım sağladıkları ve tekniğe uygun performans göstermede yetersiz olduklarına ulaşılmıştır. ÖGÖ'lerin genel müzik derslerinden başka sınıf ve zamanlarda ek müzik çalışmaları yapılmasının daha fazla katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma öğrencileri, kaynaştırma yoluyla eğitim, müzik öğretmenliği, şarkı ve çalgı eğitimi

Abstract: Students who demonstrate different mental, physical and emotional developments compared to their peers are defined as students with special needs (SWSN). SWSNs pursue their education at general educational environments with their friends who reveal normal developmental features, and/or at schools offering special education, depending on the type of their needs. SWSNs proceed their education with the help of teachers and curriculums designed for them. Aim of this study is to identify the opinions of music teachers on teaching songs and instruments to SWSNs. With this object in mind, a semi-structured interview form developed by the researchers have been applied to a total of ten music teachers working at the central district of Bolu province. The answers have been analyzed through content analysis method; state assessment has been conducted, and the assessments have been submitted for the approval of field specialists. The study concluded that the attention and achievements of students can be increased with the help of dramatization, various body movements and suitable rhythm instruments at the stage of song teaching; while in instrument teaching the students are found to show less attendance when compared to singing and that they have inadequacies while performing in accordance with the technique. It is also believed that additional musical activities besides the general music lesson may contribute to the development of SWSNs.

Keywords: Inclusive students, inclusive education, music teaching, song and instrument teaching

Giriş

Fiziksel, duygusal, sosyal ve zihinsel özellikleri bütünüyle kapsayan gelişim ve gelişim evreleri, araştırmalar ve bilimsel kanıtlar yardımıyla insanların doğumundan itibaren başlayacak şekilde aşamalandırılmış ve değişimler tespit edilmiştir. Bu tespitler sonunda genel/beklenen gelişim özelliklerinden başka her bireyin diğer bireylerden farklı düşünsel, duygusal, zihinsel ve fiziksel özelliklerde olabileceği görülmüştür. Bazı bireyler diğer bireylere göre daha yavaş veya daha

* Dr. Öğr. Üyesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı, Zonguldak-Türkiye, ORCID: 0000-0002-2404-330X, e posta: mehmetshinakinci@hotmail.com

** Prof. Dr., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bolu-Türkiye, ORCID: 0000-0001-6503-0022, e-posta: alpogutugur@yahoo.com

hızlı gelişim özellikleri gösterebilmektedir. Bu özellikleri itibarıyla bu bireyler özel gereksinimli bireyler ve bu doğrultuda özel eğitime ihtiyacı olan bireyler olarak nitelendirilebilmektedir. Kişisel özellikleri doğrultusunda gelişime ve öğrenmeye ihtiyacı olan bu bireyler de bilgiyi ve deneyimi farklı yollar ve gereksinimlerle kazanabilme kapasitelerinden dolayı eğitim faaliyetlerini farklı ortam ve amaçlarla özel eğitim faaliyetleri kapsamında sürdürmektedirler.

Yeteneklerinin desteklenmesinde ve biçimlendirmesinde yoğunlukla desteğe ihtiyaç duyan grup, özel gereksinimli bireylerdir. Bu bireyler “farklı”, “özel”, “sıra dışı” vb. şekilde nitelendirilebilmektedir (Varış ve Hekim, 2017, 30). Özel eğitime ihtiyacı olan birey çeşitli nedenlerle, bireysel özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından yaşlılarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren bireylerdir (MEB, 2000, Özel Eğitim Hizmetleri Tanıtım El Kitabı; MEB, Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi Zihinsel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı, 2008). Belirtilen bireysel farklılıkların yanı sıra, bireyler arasında günlük ve toplumsal yaşamın bir parçası olan temel becerilerin ve kişisel sorumlulukların yerine getirilmesine engel olan bireysel farklılıklar da bulunabilmektedir (Özkan Yaşaran, 2009). Fiziksel, duygusal, sosyal yetersizlik ve zihin yetersizliği olmak üzere gelişimsel yetersizliği olan çocuklar dört bölüme ayrılır (Carey, 1960). Kalıtsal miras, sonradan edinilmiş engeller, yanlış öğrenmeler ve eksiklikler sonucunda bedende sosyal, duygusal ve zihinsel farklılıklar ortaya çıkar. Bu farklılıklar bireye bazen olumlu bazen de olumsuz kazançlar sağlayabilir. Fakat özel gereksinimli olarak nitelendirilebilmekte olan bireyler ortalamanın üstünde zorluklarla karşılaşabilmektedirler (Kulaksızoğlu, 2015).

Yetersizlikler bireyin sosyal, duygusal, zihin, akademik, kültürel ve daha sayılabilecek birçok alanda gelişimine olumsuz etkiler sağlayabilir. Belirli derecede fiziksel yetersizlik dışında kalan yetersizliklerin eğitim açısından bakıldığında eğitim faaliyetlerini doğrudan-olumsuz etkileyebilecek ve güçleştirebilecek önem ve güçte olduğu söylenebilir. ÖGÖ’ler eğitimlerini yetersizliklerine uygun olarak açılmış olan (görme engelliler, zihin engelliler vb) okullarda ve genel eğitim okullarında normal gelişim gösteren arkadaşları ile sürdürmektedirler. Bu uygulamalar özel eğitim hizmetleri kanunları ile sürdürülmekte ve takip edilmektedir (Akıncı ve Alpagut, 2017).

Günümüzde çağdaş eğitim, bireylerin gereksinimleri doğrultusunda hizmet sunmak üzere bireysel farklılıklar dikkate alınarak planlanmaya başlamıştır. Dolayısıyla ÖGÖ’leri topluma kazandırmak amacıyla onların mevcut bedensel, zihinsel ve sosyal becerilerini geliştirecek şekilde eğitim gereksinimlerinin karşılanması önem kazanmıştır (Diken ve Sucuoğlu, 1999). ÖGÖ’lerin eğitimi onlara sağlanan eğitim faaliyetlerinden en iyi şekilde yararlanmaları için önceden hazırlanmış olan ortamlarda yürütülmektedir (Çakıroğlu, 2016). Özel eğitim hizmetleri, ülkemizde özel gereksinimli bireylerin yaşlılarından ayrı olarak eğitim aldıkları özel eğitim kurumlarında ya da kaynaştırma yoluyla eğitim uygulaması adı altında normal ve özel gereksinimli bireylerin birlikte eğitim alması yoluyla gerçekleştirilmektedir (Güven, 2011). Kaynaştırma, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğine bağlı olarak her tür ve kademedede, özel eğitime ihtiyacı olan bireyler ve yetersizliği olmayan bireylerin (MEB, 2015, Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulamaları Kitapçığı), örgün ve yaygın eğitim ortamlarında (MEB, 2016, Milli Eğitim İstatistikleri), özel eğitim desteğinde eğitimlerini sürdürmesidir (Kargın, 2004). “Kaynaştırma: Özel eğitim gerektiren bireylerin, yetersizliği olmayan akranları ile birlikte eğitim ve öğretimlerini resmî ve özel okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan destek eğitim hizmetlerinin sağlandığı özel eğitim uygulamalarıdır” (MEB, 2000:4/d). Genel eğitim sınıfında bulunan ÖGÖ’lerin eğitimlerinin özel eğitim desteği ile sürdürmesidir (Sucuoğlu ve Kargın, 2010, 25). Belirli durumlarda ÖGÖ’ler için özel sınıflar açılmaktadır (MEB, 2015, Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulamaları Kitapçığı).

Normal gelişim gösteren arkadaşları ile aynı eğitim ortamlarında eğitim alan kaynaştırma öğrencileri birbirlerinden farklı sayı ve niteliklerde dersler almaktadırlar. Müzik dersi de teorik ve uygulamalı olarak aldıkları derslerden bir tanesidir. Müzik dersi, öğrencilerin birbirleriyle etkileşiminin yoğun olarak yaşandığı, öğrencilerin kendilerini hem bireysel, hem de gruplar halinde ifade edebilmelerine olanak sağlayan bir derstir. Müzik dersinin bu özellikleri

ÖGÖ'lerin sosyal becerilerinin gelişmesinde ve sosyal yönden kabul edilmeleri üzerinde etkili olabilmektedir (Akıncı ve Alpagut, 2017). Kaynaştırma öğrencilerinin müzik derslerindeki önemli amaç tüm öğrenciler için uygun müzikal öğrenme ortamı yaratmaktır. Bunun için fiziksel çevrede, öğretim materyallerinde ve öğretim yöntemlerinde belirli uyarlamalar yapmak gerekmektedir (Güven ve Tufan, 2010). Müzik eğitiminde program ile ilişkili olarak belirlenmiş çeşitli ders materyalleri, araç-gereçler kullanılmaktadır. Çalgılar ve şarkılar müzik dersinin iki önemli materyali-aracıdır (Akıncı, 2017). Şarkı ve çalgı eğitimi bireylerin tüm gelişim alanlarını olumlu etkilemekle birlikte grup çalışmaları, yaratıcılığı geliştirme faaliyetleri, sosyal ortamlarda girişimcilik ve kendini ifade edebilme gibi alanlarda olumlu katkılar sağlamaktadır. Özellikle özel eğitim alanında birçok öğretim yönteminde müzik (şarkılar, çalgılar vb.) ağırlıklı olarak tercih edilmekte ve araştırmaların önemli yardımcısı olmaktadır.

Kaynaştırma yoluyla eğitimin başarıya ulaşmasında sınıftaki diğer öğrencilerin tutumları, öğretmenin yaklaşımı ve öğretimsel uyarlamaların da büyük önemi olduğu bilinmektedir (Güven, 2011). Bu eğitim, hazırlanan bireysel eğitim planları doğrultusunda, uygun yöntem ve teknikler kullanılarak sürdürülmektedir (Palancı, 2013). Ancak kaynaştırma yoluyla eğitim ortamlarında ÖGÖ'lerin çeşitli nedenlerle hem diğer ders alanları hem de konumuz açısından müzik dersinin olumlu etkilerinden yeterince faydalanamadıkları düşünülmektedir. Bu konuya öğretmen yetiştirme görevi verilmiş yükseköğretim kurumu olan eğitim fakültelerinin uygulamış olduğu eğitim programı üzerinden değinilebilir.

2006-2007 akademik yılından itibaren uygulamaya konan öğretmen yetiştirme programlarında tüm bölümlere özel eğitim dersi konulmuştur. Ancak daha önceki yıllarda mezun olan öğretmenlerin büyük bölümü bu dersten yararlanamamışlardır. 2006-2007 eğitim öğretim yılından önce mezun olanlar da özel eğitim dersinin gerekliliği ve önemi üzerinde durulmadan başka bir ek özel eğitim kurs, seminer veya eğitim faaliyetine alınmamışlardır. Bu bakımdan belirli bir çoğunlukta müzik öğretmenin farklı ihtiyaçları ve gereksinimleri olan ÖGÖ'ler konusunda ve onların müzik eğitimleri konusunda yeterince bilgilendirilmemiş olmaları fark edilebilecek kadar açık olmaktadır.

Eğitim fakültelerinde özel eğitim dersi çoğunlukla bu alanın uzmanları (özel eğitim bölümü öğretim elemanları) tarafından yürütülmektedir. Bu açıdan bakıldığında müzik öğretmeni adaylarının özel eğitim dersinde öğrendikleri özel eğitim alanına ilişkin bilgileri kendi mesleki çalışmalarıyla nasıl birleştirecekleri ile ilgili bilgi ve çalışmalar eksik kalmaktadır. Bu durumda, müzik öğretmeni adayları bu derste, kaynaştırma uygulaması kapsamında sınıflarında bulunacak olan özel gereksinimli bireylere karşı nasıl bir tutum içinde olacaklarına, “onlar ile” ve “onlar için” yapılabilecek düzenlemelere, programlamalara, uygulamalara ve mevcut uygulamalarda yapacakları uyarlamalara ilişkin yeterli bilgi ve donanım kazanma şansı bulamamaktadırlar. Üniversitemizde ise bu eksikleri işlevsel açıdan giderecek nitelikte kuramsal ve/veya uygulamalı çalışmalar yürütülmediği düşünülmektedir. Yürütüldüğü varsayılan eğitimler ve uygulamalar ise tamamen o dersi veren öğretim görevlisinin bu alandaki eğitim ve yeterliliğiyle sınırlı kalmaktadır (Eren, 2012).

Özel eğitim alanında yeterli bilgi ve donanıma sahip olamayan müzik öğretmenlerinin yanılsız ve doğal öğretim yöntemleri gibi özel eğitimde kullanılan yöntem ve yaklaşımlar hakkında bilgi sahibi olmaları ve bu yöntemlerle işbirliği içinde bir müzik eğitimi anlayışını benimsemeleri kolaylaştırıcı unsur olarak görülebilir. Ancak yine de bir müzik öğretmenin bilgi ve donanım açısından güçlü olduğu alan müzik eğitimi alanıdır (Eren, 2012). Öğretmenler genellikle ÖGÖ sınıfta yokmuş gibi davranmakta, öğrencinin gereksinimlerine cevap verememektedir. Öğretmenin olumsuz tutumu sınıf ortamını etkilemekte ve sınıftaki diğer öğrencilerin, farklılıkları olan öğrencileri sosyal olarak kabul etme düzeyleri düşmektedir (Batu, 1998; Diken ve Sucuoğlu, 1999; Güven, 2011).

İşitsel yeteneği olan bir kaynaştırma öğrencisi okulundaki koro faaliyetlerine katılarak toplu söyleme alışkanlığı kazanabilir. Hiperaktif öğrenciler müzik derslerinde dans ve çeşitli hareketli etkinliklere katılabilir ve kendi istekleri ile ders içinde aktif olabilirler. Kimi öğrenciler kendi içlerinde yaşadıkları güçlük ve yetersizliklerden dolayı çekingen olabilirler. Bu gibi durumlarda öğretmene dikkatli olma görevi düşmekte ve öğretmenler cesaretlendirici olmalıdır

(Güven, 2011). Bu bağlamda eğitim ve öğretimin temel dayanak noktası olan öğretmenlerden eğitimin başından sonuna kadar kontrollü olması, dikkatli hazırlanmış planlarla eğitim faaliyetlerini sürdürmesi ve kendini geliştirebilecek girişimci ruha sahip olmaları beklenmektedir.

Araştırmalar, öğretmenlerin ÖGÖ'lere ve kaynaştırma öğrencilerine yönelik tutumlarının öğretmenlerin bu öğrencilere verdikleri eğitimi becerebilmeleri açısından yeterli hissedip hissedememeleri durumları ile ilişkili olduğunu belirtmektedir. Yetersiz hisseden öğretmenlerin kaynaştırma konusunda isteksiz olduğu da bilinmektedir (Kırcaali İftar, 1992; Uysal 2004). Öğretmenler kaynaştırmanın tanımı da dahil olmak üzere bu eğitim çeşidinin içeriğini bilmediklerini, hazırlık evresinden destek eğitimi evresine kadar edinmiş olmaları gereken deneyime sahip olmadıklarını belirtmişlerdir (Batu, 1998; Baykoç Dönmez, Avcı, Aslan, 1997; Güven ve Tufan, 2010; Uysal, 1995; 2004). Araştırmanın genel çerçevesi olan özel gereksinimli öğrencilerin müzik eğitimi konusuna yakın başlıklarda araştırmalar mevcuttur. Bunlardan birisi Aktaş ve Çifci Tekinarslan (2016) tarafından yapılmış olan "Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerine Yönelik Yaptıkları Öğretim Uyarlamalarının Belirlenmesi" başlıklı çalışmadır. Bu çalışmada müzik öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerinin müzik derslerine olan ilgilerine dikkat ederek planlama, ders süresi ve fiziki ortam saptama, materyal belirleme ve başarı değerlendirme yaptıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Araştırmanın, alanda çalışmakta olan müzik öğretmenlerinin konuya ilişkili olarak sundukları görüşler yardımıyla durumun incelenmesi ve tespit edilen sorunlara dikkat çekip çözüm önerileri sunabilmesi; ÖGÖ'lerin sanat ve müzik alanında sınırlı sayıda yapılmış ve bu açıdan eksik kalmış çalışmalara örnek olarak literatüre kazandırılmış bir çalışma olması ve bu bakımdan diğer araştırmacıları da teşvik edebilme gücünün olması; müzik öğretmenlerinin bu alanda kendilerini geliştirebilmesi ve bilgilendirmesi açısından dikkat çekici noktalara değinmiş olması bakımından önem taşıdığı düşünülmektedir.

"Kaynaştırma öğrencilerinin şarkı ve çalgı eğitimlerine ilişkin müzik öğretmenlerinin görüşleri nelerdir" araştırma probleminden yola çıkarak çalışılmış olan bu araştırmanın amacı müzik öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi öğrencilerine verdikleri şarkı ve çalgı eğitiminde karşılaştıkları sorunları yine alanda çalışmakta olan müzik öğretmenlerinin görüşleri ile ortaya çıkarmak ve tespit edilen problemlere ilişkin görüş ve öneriler sunmaktır.

Yöntem

Araştırma için öncelikle özel eğitim, kaynaştırma yoluyla eğitim, ÖGÖ'ler ve eğitimleri başlıklarından yola çıkılarak 2005-2014 yılları arasında yapılmış müzik öğretmenlerinin ve müzik dersine giren öğretmenlerin görüşlerine dayanılarak oluşturulmuş ÖGÖ'ler, kaynaştırma yoluyla eğitim ve müzik ilişkisi, şarkı ve çalgı eğitimi ile ilgili tezler, akademik dergiler/makaleler ve diğer yayınlar incelenmiştir. Araştırılan konuyla ilgili çalışmaların çok sınırlı sayıda olduğu, bu çalışmaların genellikle müzik alanından ziyade özel eğitim ağırlıklı olarak okul ve benzeri eğitim ortamlarında öğrencilere çeşitli alana özgü teknik uygulamalar ve denemeler yapılması yönünde olduğu, çeşitli öğretim yöntemlerinin müzik aracılığı ile kullanılarak test edilmesi, bazılarının ise karşılaştırmalı çalışmalar şeklinde veriler elde etmiş olan araştırmalar olduğu belirlenmiştir.

Araştırma modeli

Sonuçları ile var olan bir durumu ortaya çıkarma amacıyla olan bu araştırma nitel bir durum tespiti-tarama çalışması olarak değerlendirilebilir. Ersoy ve Yalçınoğlu'na (2012) göre durum çalışması katılımcı gözlemleri ve ayrıntılı görüşmelerle dokümanlar toplama, bunların ayrıntılı analiz edilmesi ve boyutsal olarak değerlendirilmesidir. Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel'e (2009) göre betimsel araştırma, araştırılan durumun olabildiğince ayrıntılı yani tam olarak tanımlandığı ve eğitim alanında en yaygın kullanıldığı bilinen araştırma çeşididir. Bu tür araştırmalarda araştırmacılar yetenek, tercih, davranış, başarı durumları, tutumlar gibi birey ve grupları ilgilendiren konular ile okul gibi somut eğitim ortamlarının özelliklerini inceleyebilirler.

Çalışma grubu

Evreni Bolu ilinde kaynaştırma yoluyla eğitim vermiş tüm müzik öğretmenleri olan bu çalışmanın örneklem grubu Bolu ili merkez ilçesinde 2013-2014 Eğitim-Öğretim yılında görev yapmakta olan kaynaştırma yoluyla eğitimi vermiş veya vermekte olan 9 ilköğretim okulundaki 10 müzik öğretmenidir. 10 öğretmenin gerçek isimleri değil temsili isimler kullanılmıştır. İçerik analizi tablolarında katılımcılar sütununda öğretmenlerin temsili isimlerinin baş harfleri yazılmıştır. M harfi ile başlayan iki farklı isim kullanıldığı için bu katılımcılar M ve M2 olarak kodlanmıştır.

Tablo 1.

Katılımcı Müzik Öğretmenlerinin Demografik ve Mesleki Özellikleri

Demografik-Mesleki Özellikler ve Sorular	Cevaplar
Cinsiyet	8 Kadın, 2 Erkek
Medeni durum	9 Evli, 1 Bekar
Lisans mezuniyet okul türü	Tüm katılımcılar Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümü mezunudur.
Lisans mezuniyet yılları	Katılımcılar 2000-2009 yılları arasından mezun olmuşlardır
Lisansüstü eğitim durumları	2 katılımcı yüksek lisans mezunudur
Kaynaştırma eğitimi verdikleri yıl	2-14 yıl arasında değişmektedir.
Şu an çalıştıkları kul kademesi	Tüm katılımcılar ortaokul kademesinde çalışmaktadır
Kaynaştırma yoluyla eğitim verdiğiniz sınıfın özelliği	2 katılımcı özel sınıfta, 8 katılımcı birleşik sınıfta
Kaynaştırma yoluyla eğitim verdiğiniz ortam	9 katılımcı okulda bir sınıf, 1 katılımcı öğrencinin evinde
Şimdiye kadar kaynaştırma yoluyla eğitimi verdiğiniz öğrencilerin sınıf seviyeleri	Tüm katılımcılar 4, 5, 6, 7, 8. sınıf seviyelerindeki öğrencilerle çalışmışlardır.
Okulda kendinize ait bir müzik dersliği	4 katılımcının müzik dersliği var, 6 katılımcının müzik dersliği yok
Şu an kaynaştırma yoluyla eğitimi verdiğiniz öğrenci sayısı	Katılımcıların şu eğitim verdikleri kaynaştırma öğrencilerinin sayısı 2-8 arasındadır.
Kaynaştırma öğrencisi olan sınıfların öğrenci mevcutlarının en az, en çok ve ortalama sayıları	En az 16, ortalama 28, en fazla 40
Katılımcıların özel eğitim alanında herhangi bir seminer, sertifika programı, proje, kurs vb ne katılma durumları	2 öğretmen katılmıştır, 8 öğretmen katılmamıştır.
Katılımcıların şimdiye kadar edindiğiniz deneyimlere dayanarak kaynaştırma öğrencilerinize müzik derslerinde uygulayabildikleri öğretim yöntemlerine verdikleri yanıtlar	Anlatım, uygulama, gösterip yaptırma, çalıp söyleme, yansıtma, drama, yaparak yaşayarak öğrenme, kulaktan öğretim, toplu söyleme, ritimleme, Orff çalgıları ile şarkı öğretimi, renklerle notaların ayrımı (bazı öğrencilerde), tartışma, soru-cevap, doğrudan öğretim, sunum.
Şu an görev yaptığınız okulda bulunan kaynaştırma öğrencilerinin yetersizlik durumları nelerdir	İşitme yetersizliği, fiziksel yetersizlik, ortopedik-süreğen hastalık, konuşma yetersizliği.
Çalıştıkları okulda rehberlik öğretmenin olup olmama durumu	6 okulda var, 3 okulda yok

Verilerin toplanması

Araştırmanın verileri öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda bizzat araştırmacılar tarafından öğretmenlere uygulanmış olan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Büyüköztürk ve diğerlerine (2009) göre nitel araştırmalarda genellikle araştırmacı gözlemcidir. Bilgiyi doğrudan kaynağından alma düşüncesini savunan gözlemci araştırmacılar elde etmek istedikleri veriler için zamanı uzunca kullanırlar. Zengin içerikli tanımlamalar yapmak amaçlarıdır ve bu tanımlar-anlatımlar sayısal ifadeler kullanılarak yapılmaz. Nitel araştırmaların önemli amaçlarından birisi sonuçları önyargısız biçimde ve katılımcıların görüşlerini doğru yansıtarak sunmaktır.

Veri toplama aracı

Araştırma verileri, genellikle nitel araştırma yöntemlerinde kullanılan ve araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Görüşme formu, hem sabit seçenekli cevaplamaları hem de araştırma ile ilgili alanda derinlemesine bilgiye ulaşmaya çalışan formlardır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2009). Görüşme formunun oluşturulmasında öncelikle gerekli literatür incelenmiş, müzik eğitim-öğretim program ve planları gözden geçirilmiş, özel eğitim-kaynaştırma yoluyla eğitim ve müzik, ÖGÖ'ler ve müzik ilişkili eğitim öğretim planlarına ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu incelemeler sonrasında görüşme formunun ana başlıkları genel müzik eğitimi, şarkı eğitimi ve çalgı eğitimi olarak düzenlenmiştir. Bu başlıklarda araştırma okullarındaki durum gözden geçirilmiş ve “katılıyorum”, “katılmıyorum” olarak iki şıklı ve bazıları da açık uçlu olmak üzere görüşme soruları hazırlanmıştır. Bu sorular araştırma alanı ile ilgili beş alan uzmanı (müzik ve özel eğitim) akademisyen tarafından incelenmiş ve yapılan gerekli düzeltmeler ile son halini almıştır. Görüşme formunun başında mesleki ve demografik özelliklerin tespiti için çeşitli sorular da mevcuttur. Sevinç'e (2011) göre açık uçlu sorular; bilinmeyenleri ortaya çıkarmaktan yola çıkarak kişilerin görüşlerini ayrıntılı incelemek amaçındadır.

Verilerin Analizi

Görüşme formunda “katılıyorum” ve “katılmıyorum” şeklinde yer almış olan soruların yüzdeleri dilimlerine bakılmıştır. Müzik öğretmenlerinin açık uçlu sorulara verdikleri cevapları ise “içerik analizi” yöntemi kapsamında tüme varım tekniği kullanılarak ayrı ayrı çözümlenmiş ve değerlendirilmiştir. Bu aşama öğretmenlerin fikir yazılarını inceleme, genel başlıklar oluşturma, yakın-yoğun görüşleri düzenleme, gruplamalar yoluyla birleştirme, farklı düşünceleri tespit etme ve varsa onların da çokluk-sıklık durumlarına göre bütünleştirilmesini sağlama olarak görülebilir. Katılımcıların sayısı ile ilişkili olarak “katılıyorum” ya da “katılmıyorum” şeklindeki cevaplarından yola çıkarak da çoğunluk, azlık, yarısı, büyük çoğunluk, çok azı gibi tanımlamalar ile o soru ile ilgili genel eğilime ulaşılmaya çalışılmıştır.

Betimsel ve sistematik analizlerde araştırmacı görüşme sonrasında edinilen metinleri sınıflandırır ve yorumlar (Demir, 2011, 301). Araştırmada toplanan veriler araştırma problemine yönelik kuramsal ya da pratik çözüm önerileri geliştirebilmesi yönünde işlenerek çözümlenir, yorumlanıp değerlendirilir (Karasar, 2009). Nitel araştırmalarda soruların cevaplandırılmasında ya da hipotezlerin test edilmesinde istatistiksel yöntemler kullanılmaz. Sayısal değerler değil betimlemeler mevcuttur (Büyüköztürk ve diğerleri, 2009). Görüşme formundaki mevcut olan ve açık uçlu fikirleri ortaya çıkarmayı amaçlayan sorulara verilen cevaplar dikkatle incelenmiş, cevaplarla ilgili temalar-motifler belirlenmiş ve belirlendikten genel görüşü ortaya çıkardığı varsayılan özet bulguya ulaşılmış ve ifadelendirilmiştir. Elde edilen bulgular ile şarkı eğitimi ve çalgı eğitimi arasında ilişkiler araştırmanın problemi kapsamında incelenmiş ve betimsel sonuçlara ulaşılmıştır. Elde edilen bulgu ve sonuçlar alan uzmanları tarafından incelenmiş ve gerekli düzeltme-onaylama çalışmalarından sonra bulgular son halini almıştır.

Nitel veri analizinin üç temel aşaması:

- a) Verilerin düzenlenmesi: Konu hakkında kategori ve temaları belirlenmesi için göze çarpan kelimeler, cümleler ve olaylar şablonlarla kodlanır. Bu kodlar verileri düzenlerken kategoriler olarak kullanılır. Elde edilen kodların bir kısmı alt düzey kodlar

olarak ele alınabilir. Veriler kodlanırken birbirleri ile yakın ilişkili olanlar bir araya getirilir.

- b) Verilerin özetlenmesi: Düzenlenen verilerin özetlenmesi gerektiğinden dolayı özetleme aşamasında kategorilerdeki bilgiler incelenir ve bu bilgilerin özünü yansıtan bir ya da iki cümle yazılır.
- c) Veriler kodlanıp özetlendikten sonra kategoriler arasındaki ilişkilerden yola çıkılarak genellemelere gidilir. Araştırmacı bulguları tümevarım yöntemi ile yorumlar ve sonuçları şekillendirmiş olur (Büyüköztürk ve diğerleri, 2009).

Bulgular ve Yorumlar

Şarkı eğitimine ilişkin bulgular ve yorumlar

Görüşme formundan elde edilen şarkı eğitimi kategorisine ait bulgular aşağıda açıklanmış ve bulgularla ilgili yorumlar yapılmıştır.

Soru 1: “Kaynaştırma öğrencilerim çeşitli nedenlerden dolayı şarkı eğitimi performanslarına yeterli katılımı sağlayamamaktadır” ifadesine katılımcıların hepsi de (% 100) kaynaştırma öğrencilerinin şarkı eğitimi performanslarına yeterli katılımı sağladıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların hepsinin bu soruya aynı şekilde cevap vermiş olmaları nedeniyle kaynaştırma öğrencilerinin şarkı söyleme performansı göstermede aktif ve istekli oldukları düşüncesine, şarkı eğitiminin becerilebilme-başarılabilme açısından çalgı eğitimi kategorisine nazaran daha basit ve bu sonuca göre daha çok sevildiği, öğrencilerin bu nedenlerle şarkı söylemeye etkili yönlendikleri/katıldıkları düşüncesine ulaşılabilir.

Soru 2: “Kaynaştırma öğrencilerim şarkı eğitimi alıştırmalarında ve şarkılarda hız ve nüans terimlerini uygulayamamaktadırlar” ifadesine katılımcıların yarısı (%50) kaynaştırma öğrencilerinin şarkı eğitimi alıştırmalarında ve şarkılarda hız ve nüans terimlerini uygulayabildiklerini diğer yarısı da (%50) uygulayamadıklarını belirtmişlerdir. Hız terimleri ve nüanslar müzikal dinamiklerin önemli ve üst seviye de bir uygulama pratiği-sunumu özelliğinde olduğu için katılımcılardaki bu görüş farklılığının öğretmenin öğretme teknikleri, öğrencinin ilgisi ve zihinsel kapasitesi, öğretilecek olan şarkı ve sözleri, öğrencinin okuma yazma kabiliyeti ve hafızası ile doğrudan ilgili ve ilişkili olduğu düşünülebilir. Bu düşüncelerin bulgunun bu şekilde çıkmasına da yön vermiş olduğu düşünülmektedir.

Soru 3: “Şarkı eğitimi sırasında drama ve oyunlaştırılmış etkinlikler kullandığımda kaynaştırma öğrencilerimin derse olan ilgisi ve şarkı söylemeye katılımları artabiliyor” ifadesine katılımcıların hepsinin (%100) katılıyorum şeklinde cevap verdikleri tespit edilmiştir. Bu bulgudan yola çıkarak şarkı eğitiminde eğlence, eğlendirici ek uygulamalar ve hareket arttıkça ilginin arttığı, öğrencilerin daha aktif katılımlarda olabilecekleri öğretim teknikleri kullanılmaya durumlarında derse ilginin belirgin biçimde arttığı düşünülebilir. Drama, masal, hikâye canlandırılmaları, basit ritim çalgıları kullanımı, şarkı sözleri aracılığıyla okuma-yazma pratikleri sayesinde şarkı eğitiminin ve etkinliklerinin cazip ve çekici duruma gelmekte olduğu söylenebilir. Çakır Doğan (2011)'e göre ÖGÖ'ler için müzik dersinde ritim, ses çalışmaları, şarkı söyleme, dans ve oyunlar, müzikli öykü ve drama uygulamaları yapılabilecek başlıca uygulamalardır. Sadece ders içinde uygulanmaması gereken bu etkinlikler ders dışı etkinliklerde de kullanılmalı ve bu etkinliklerin uygulaması oyunlaştırma yoluyla yapılmalıdır (8-9).

Soru 4: “Kaynaştırma öğrencilerim şarkıların sözlerini yeteri kadar ezberleyebiliyorlar” ifadesine katılımcıların çoğunluğunun kaynaştırma öğrencilerinin şarkıların sözlerini yeteri kadar ezberleyebildiklerini belirttikleri görülmüştür (% 70 katılıyorum % 30 katılmıyorum). Katılımcı öğretmenlerin şarkı sözlerini ezberletme konusunda çok fazla tekrarla bu sorunu çözülebildikleri fikrine ulaşılabilir. Kaynaştırma öğrencilerinden yüzde yüz başarı beklentisinde olunamayacağı fikri ile ilişkili olarak ve katılımcı öğretmenlerin çoğunluğunun görüşü ile bağlantılı olarak, kaynaştırma öğrencilerinin eğitim ortamında ellerinden geldiğince aktif katılımda bulunmaları için uğraşmaları müzik öğretmenlerinin özverili çalışmalar yaptığı fikrini ortaya çıkarabilmektedir.

Soru 5: “Kaynaştırma öğrencilerim sınıfta bireysel olarak şarkıları seslendirebiliyorlar” ifadesine katılımcıların büyük çoğunluğu kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bireysel olarak

şarkıları seslendirebildiklerini belirtmişlerdir (% 80 katılıyorum % 20 katılmıyorum). Bu bulguya göre kaynaştırma öğrencilerinin çekinerek de olsa bireysel olarak şarkı söyleyebildikleri, söylenecek şarkıyı iyi öğrenmiş olabilmelerinin de etkisi düşünülerek tam olmasa da yeteri kadar performans gerçekleştirebildikleri fikrine ulaşılabilir. Ayrıca katılımcı öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin bireysel şarkı söyleme performanslarına kendi istekleri ile katıldıkları genel görüşüyle de ilişkili olarak öğrencilerin bireysel performanslardan kaçınmadıkları, müzik derslerinde kendilerini müzik sınıfı sosyal ortamlarında sunmaktan çekinmedikleri söylenebilir.

Soru 6: “Kaynaştırma öğrencilerimin şarkı performanslarının çalgı performanslarına göre daha iyi durumda olduğunu düşünüyorum” ifadesine katılımcıların neredeyse tümü katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir (% 90 katılıyorum % 10 katılmıyorum). Katılımcıların kaynaştırma öğrencilerinin çalgıya ve eğitimine olumsuz önyargı içinde olabilecekleri ve kaynaştırma öğrencileri için çalgı performansının/eğitiminin daha karışık fiziksel-zihinsel birliktelik gücü ve çalışma/pratiği gerekliliğinden dolayı bu düşüncede oldukları düşünülebilir. Katılımcı öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin çalgı eğitimine nazaran şarkı eğitimlerinde daha başarılı performanslar göstermesi tabii ki bu öğrencilerin zor olandan kaçtıklarını ortaya çıkarmaz. Fakat hassas özelliklerinden dolayı kaynaştırma öğrencilerinin çalgı eğitimindeki fiziksel, zihinsel ve duygusal bağın yeterince kurulamaması normal bir durum olarak karşılanabilir.

Soru 7: “Kaynaştırma öğrencilerim şarkıların sözlerini sınıfla birlikte takip edebiliyorlar” ifadesine katılımcıların büyük çoğunluğunun katılıyorum şeklinde cevap verdikleri tespit edilmiştir (% 80 katılıyorum % 20 katılmıyorum). Kaynaştırma öğrencilerinin şarkı sözlerini sınıftaki arkadaşları söylerken onlardan geri kalmadan, arkadaşlarıyla birlikte takip edebilmelerinin okuma ve yazma kabiliyetleri ile doğrudan ilişkili olduğunu akla getirebilir. Bu bakımdan bu bulgu katılımcı öğretmenlerin eğitim verdikleri kaynaştırma öğrencilerinin okuma yazma konusunda problemleri olmadığı ve ayrıca şarkı sözlerinin çalıştırılmasında sıkıntı yaşamadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Soru 8: “Genel başarılarının düşük olmasından dolayı sınıfta ortaklaşa söylenecek olan şarkıların seçiminde kaynaştırma öğrencilerimin durumlarını dikkate alamıyorum” ifadesine katılımcıların neredeyse hepsinin katılıyorum şeklinde cevap verdikleri belirlenmiştir (% 90 katılıyorum, % 10 katılmıyorum). Kaynaştırma öğrencilerinin normal gelişim gösteren arkadaşları ile aynı ortamlarda eğitim almaları gerektiği bilinciyle müzik öğretmenlerinin de doğal olarak sınıflarında sayıları genelde bir ya da iki tane olabilen kaynaştırma öğrencilerini dikkate alamamış olabilecekleri düşünülmektedir. Bir müzik dersi saati içinde kaynaştırma öğrencisi olan ve normal gelişim gösteren öğrencilerin özelliklerine göre iki farklı şarkı öğretimi yapılmasının zaman ve teknik açıdan çok zor olmasından dolayı müzik öğretmenlerinin yoğunlukta olan ve normal gelişim gösteren öğrencilere yönelik şarkı seçimi yapmalarının öğretmenlerin zorunlu kaldıkları bir durum olduğu düşünülebilir.

Soru 9: “Kaynaştırma öğrencilerim güncel ve popüler şarkılara daha fazla ilgili göstermekte ve başarılı olabilmektedirler” ifadesine katılımcıların büyük çoğunluğu katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir (% 80 katılıyorum, % 20 katılmıyorum). Popüler kültür ürünü olan şarkıların kolay sözleri ve basit akılda kalıcı ezgilerinin kaynaştırma öğrencilerinin şarkı eğitimine katılımlarını kolaylaştırmada olumlu etkisi olabildiği düşünülmektedir.

Soru 10: “Kaynaştırma öğrencilerimin az bir bölümü: 0, yarısı: 2, çoğunluğu: 8 şarkı eğitimlerinde yeteri kadar başarılıdır” boşluk doldurma şeklinde sorulmuş olan katılımcıların büyük çoğunluğunun kaynaştırma öğrencilerinin şarkı eğitimlerinde yeteri kadar başarılı olduklarına inandıkları tespit edilmiştir. Katılımcı öğretmenlerin büyük çoğunluğu tarafından şarkı eğitiminde kaynaştırma öğrencilerinin başarılı görülmesinde müzik öğretmenlerinin uyguladıkları çeşitli uygulamaların, ilgilerini yüksek tutma girişimlerinin ve onları derse eğlenceli etkinliklerle kanalize etmelerinin faydası ve olumlu etkisinin olabildiği düşünülmektedir.

Soru 11: “Şarkı öğretimi için kaynaştırma öğrencilerinize programda yer alan müzik dersinden başka özel bir çalışma zamanı uygulayıp uygulayamama durumunuz hakkında görüşleriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin analizler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2.

Şarkı Öğretimi İçin Kaynaştırma Öğrencilerine Programda Yer Alan Müzik Dersinden Başka Özel Bir Çalışma Zamanı Uygulayıp Uygulayamama Durumu

Tema	Kod	Katılımcılar
Programlar	Bep' te yer almışsa,	B, M
Zaman	Dersi olmadığı boş saatlerde,	Ç, Ö, A
Gereklilik	Yeterli oranda başarılılar	G
Kurs ve Okul Dışı Çalışmalar	Okulda açılan kurslarda	S, M
Dış Etkenler	Taşınmalı okul	Ç, F

Soruya ilişkin verilmiş cevaplarda az sayıda katılımcıların öğrencinin BEP’in de yer verilmesi durumunda ek çalışma zamanı uyguladıkları ve bundan başka okul dışında mevcut olan kurslarda çalışmalar yapıldığı belirtilmiştir. Buna neden olarak katılımcıların büyük çoğunluğu mesai saatleri içerisinde öğrenciler için ek bir çalışma zamanının ayrılmasının mümkün olmadığını, bazı katılımcıların okullarında taşınmalı eğitim yapıldığını ve bunun programlama sıkıntısı yarattığını ve bazıları da okuldaki ders programlarının ek çalışma zamanlarına uygun olmadığını belirtmişlerdir. Böylelikle katılımcı öğretmenlerin ellerinde olmayan sebeplerle ek çalışma sürelerini yeterince uygulayamadıkları anlaşılabilmektedir. Bu durum hem kaynaştırma öğrencileri için ve hem de normal gelişim gösteren öğrenciler için geçerli bir olumsuzluk olarak kabul edilebilir.

Soru 12: “Kaynaştırma öğrencilerinizi de düşünerek sınıfta ortaklaşa seslendirilecek olan şarkıların seçiminde şarkı sözlerinin anlatmak istediği genel anlama ilişkin dikkat ettiğiniz noktalar nelerdir?” sorusuna ilişkin analizler Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3.

Kaynaştırma Öğrencilerinin De Düşünülerek Sınıfta Ortaklaşa Seslendirilecek Olan Şarkıların Seçiminde Şarkı Sözlerinin Anlatmak İstedikleri Genel Anlama İlişkin Dikkat Edilen Noktalar

Tema	Kod	Katılımcılar
Anlam incelemesi ve takibi	Öğrencilere anlam sorma	S
	Belirli gün ve haftalara uygunluk	Ç
	Özel gereksinimini hatırlatmayan konuda olan	G
	Net anlatımı olan ve dolaylı anlatımı olmayan	F
	Özel eğitim sınıfında somut anlamlı kelimeler	Ö
Bireysel Farklılık	Sınıf seviyesi	B, M, İ
	Kişisel farklılıklarla ilişki	A
Söyleniş	Çok hızlı olmamalı	M
Müfredat-Program-Kitap	Milli Eğitim Kitaplarına bağlılık	B, M

Soruya yapılmış olan yorumlar incelendiğinde öğretmenlerin sınıf seviyesine uygun olan, müfredatla ilişkili olan, varsa kaynaştırma öğrencilerinin engel durumunu onlara hatırlatmayan, mevsimler, belirli gün ve haftalar, temizlik vb gibi herkese hitap edebilecek konusu olan, Orff yöntemi ile ilişkilendirilmeye açık olan, çok hızlı veya çok yavaş olmayan, sözcükleri açısından dolaylı anlatımı olmayan ve anlaşılır fikirli olan şarkıların seçimine dikkat ettikleri tespit edilmiştir. Katılımcı öğretmenlerin gerekli olan etkenleri dikkate alarak şarkı seçimlerini yaptıkları görülebilmektedir. Fakat araştırmanın diğer sorusu olan öğretmenlerin şarkı seçiminde kaynaştırma öğrencilerini dikkate alamamaları durumu ile çelişen bu sorunun

yorumlarının şekillenmesinde müzik öğretmenlerinin sınıflarında normal gelişim gösteren öğrencilerin çoğunlukta olmasından etkilenerek şarkı seçimlerini yaptıkları fikrinin oluşmuş olabileceği, aynı zamanda kaynaştırma öğrencilerinin şarkı eğitiminde hassas olabilecekleri özelliklerini de bilmelerine rağmen bu özellikleri uygulayamadıkları fikrinde oldukları düşünülmektedir.

Soru 13. “Seçeceğiniz şarkıların kelime yapısı/özelliklerine ilişkin dikkat ettiğiniz noktalar nelerdir?” sorusuna ilişkin analizler Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4.

Seçilecek Şarkıların Kelime Yapısı/Özelliklerine İlişkin Dikkat Edilen Noktalar		
Tema	Kod	Katılımcılar
Seviye	Öğrencinin anlama yaşı	S
	Sınıf seviyesine uygunluk	S
Ses-hareket ve Bölünmeler	Çeşitli hareketlerle ilişkilendirilebilen	Ç
	Tekrarlı ardıl söylenmeye uygunluk	Ç
Anlam	Mesajının olması	S
	Eğitici-öğretici olması	S
	Güncel yaşamı belirten	A
	Somut nitelikli	Ö
Telaffuz ve Lisan	Hızlı söylenişi olmayan	M
	Türkçe olması	M
	Kolay söylenebilen	Ö

Katılımcılar tarafından soruya yapılan yorumlar incelendiğinde seviyeye uygunluk, eğitici bir mesaj içermesi, eğitici olması, akılda kalıcılığı kolaylaştıran tekrarlı kolay kelime veya hecelerinin olması, güncel yaşamı hatırlatan özelliklerde olması, somut olması, kolay telaffuzlu olması, yabancı kökenli kelimelerin olmaması, söylenme durumu hızlı olmayan yapıda olması gibi noktalara dikkat edildiği anlaşılmıştır. Katılımcı öğretmenler tarafından bu kadar fazla sayıda etkene dikkat edilerek şarkı seçiminin yapılması öğretmenlerin normal gelişim gösteren ve göstermeyen öğrenciler arasındaki farkı bildikleri ve dikkat ettikleri fikrini ortaya çıkarabilmektedir.

Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin müzik derslerinde öğretilen şarkıların seçiminde şarkı sözlerinin yalın, anlaşılır ve kültürel değerlerimize uygun, eğitici nitelikte olmasına ve şarkıların öğrencilerin müziksel farkındalık düzeyleri ve ses sınırlarına uygun olmasına dikkat edilmelidir (Çakır Doğan, 2011).

Soru 14. “Kaynaştırma öğrencilerinize şarkı eğitimi verirken varsa sizin özel olarak geliştirdiğiniz bir yöntem, teknik veya uygulama hakkında görüşleriniz?” sorusuna ilişkin analizler Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5.

Kaynaştırma Öğrencilerine Şarkı Eğitimi Verirken Varsa Özel Olarak Geliştirdikleri Bir Yöntem, Teknik veya Uygulamalar

Tema	Kod	Katılımcılar
Öğretim yöntemi	Kulaktan öğretim yöntemi	B,S
Vokal	Vokal olarak söyleyip tekrar ettirme	B,M
Çalgı kullanımı	Çalgı ile çalma	S
	Çalgı ile çalma ve vokal tekrar ettirme	S

	Çalgı ile eşliğinde söyletme	S
Şarkı	Bölgümlere ayırarak çalışma	Ö,M
Kaynaştırma Öğrencisi ve Çevre	Bireysel öğrenme farklılıklarına dikkat ederek	M
	Rehber öğrenci-Arkadaş eşliğinde öğrenme	İ

Katılımcılar tarafından soruya yapılmış olan yorumlar incelendiğinde klasik öğretim yöntemi ve tekniklerinden farklı bir uygulama yapılmadığı anlaşılmıştır. Bu durum katılımcıların büyük çoğunluğunun özel eğitim alanında herhangi bir kurs-seminer-eğitici faaliyete katılmaması ile ilişkilendirilebilir. Özel eğitim alanında uygulanmakta olan farklı öğretim yöntemi ve yaklaşımları hakkında bilgilerinin yetersizliğinden dolayı bu bilgileri şarkı öğretimine aktaramamış ve yeni uygulamalara erişememiş olma ihtimallerini akla getirebilmektedir.

Soru 15. “Şarkı eğitiminin ve şarkı söylemenin kaynaştırma öğrencilerine olan faydaları sizce neler olabilir?” sorusuna ilişkin analizler Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6.

Şarkı Eğitiminin ve Şarkı Söylemenin Kaynaştırma Öğrencilerine Olan Faydaları

Tema	Kod	Katılımcılar
Bilişsel Gelişim	Ezber yeteneklerini geliştiriyor	B
Duygusal Gelişim	Utanma duygusu azalıyor	B
	Kendine güven duygusu artıyor	B,A,M,M2,F,İ
	Bir işi başarabilme duygusunu ediniyorlar	S,A,İ
	Psikolojik olarak rahatlığa erişiyorlar	Ç
	Mutlu oluyorlar	Ç.Ö
	Toplumda eşitlik duygusunu kazanır	M2
Akademik Gelişim	Telaffuz gelişimi sağlıyor	B
	Kavram öğretimi yapılmış oluyor	Ö
Sosyal Gelişim	Birlikte iş yapma yeteneği gelişiyor	B,Ö.M2,F,İ
	Kendisini fark etme	A
Disiplinlerarası Gelişim	Diğer derslere göre daha eğlenceli faaliyet olarak görüyorlar	S
	Diğer derslere de katkısı oluyor	S
	Sınıfta bir birey olarak aidiyet duygusu kazanıyorlar	M

Katılımcılar tarafından yapılmış yorumlar incelendiğinde kaynaştırma öğrencilerinin ezber güçlerinin arttığı, telaffuzlarının geliştiği, utanma-çekinme gibi duyguların azaldığı, güven duygularının arttığı, daha çok eğlendikleri, bir iş becerdiklerinin farkına varmalarının ve başarı duygusunun oluştuğu, diğer derslerdeki başarılarına da faydası olduğu, rahatladıkları, mutlu oldukları, grupla çalışma becerilerinin geliştiği ve sosyalleştikleri yönünde olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcı öğretmenlerin bu derece güçlü izlenimleri olması kaynaştırma öğrencilerine verdikleri şarkı eğitimlerindeki ciddiyet seviyesinin olumlu anlamda yüksek olduğunu gösterebilmektedir.

Soru 16.”Konuşma engeli olan veya konuşmada zorlanan kaynaştırma öğrencileriniz için özel bir uygulama yapıyor musunuz?” sorusuna katılımcıların sadece yarısı kısa cevaplar vermişlerdir. Bu kısa cevaplar içerik analizi boyutuna alınması için yeterli olmadıklarından cevap veren öğretmenlerin görüşleri genel olarak özetlenmiştir. Yapılan yorumlar incelendiğinde bazı öğretmenler konuşma engeli olan veya konuşmada zorlanan kaynaştırma öğrencileri olmadığını, olanlar ise ders içinde bu öğrencinin psikolojik olarak rahat konumda olmaları için özen gösterdiklerini, rahat davranışlara ulaşırlarsa konuşmalarının daha anlamlı olduğunu belirtmişlerdir. Bu soruyla ilişkili olarak özel eğitim konusunda yeterli bilgi ve

deneyime sahip olmadıklarını belirtmiş olan bir grup katılımcı öğretmenin konuşma yetersizliği gibi ek yetersizlikleri olan öğrencilerinin olması durumlarında nasıl uygulamalar yapabilecekleri hususunda eksiklikleri olduğunu belirtmişlerdir.

Çalgı eğitimine ilişkin bulgu ve yorumlar

Görüşme formundan elde edilen çalgı eğitimi kategorisine ait bulgular aşağıda açıklanmış ve bulgularla ilgili yorumlar sunulmuştur.

Soru 1: “Kaynaştırma öğrencilerim çeşitli nedenler yüzünden çalgı eğitimi performanslarına yeterli katılımı sağlayamamaktadır” ifadesine katılımcıların büyük çoğunluğu (%80 katılıyorum ve %20 katılmıyorum) yönünde cevap vermişlerdir. Çalgı eğitiminin şarkı eğitimine göre daha zor ve karışık becerileri içermesi, normal gelişim gösteren öğrencilerle bile sık tekrarlar yapılmasının gerekliliği ve bu sayının kaynaştırma öğrencileri için daha da artabilmesi gibi nedenlerle kaynaştırma eğitimi öğrencilerinin büyük çoğunluğunun çalgı eğitimi ve performanslarına katılmak istemeyebilecekleri akla gelen ilk nedenler olabilir.

Soru 2: “Kaynaştırma öğrencilerim çalgı eğitimi alıştırmalarında ve çalgı eserlerinde hız ve nüans terimlerini uygulayamamaktadırlar” ifadesine katılımcıların büyük çoğunluğunun (% 80 katılıyorum % 20 katılmıyorum) katıldığı tespit edilmiştir. Bir eserin teknik olarak ele alınarak bütünü ile çalışıldıktan sonra ezber aşamasından bir önceki aşama hız ve nüans bakımından ele alınarak çalışılması sürecidir. Kaynaştırma öğrencilerinin bir eseri doğru veya yeterli hızda çalabilmesi için yeterli teknik ve teorik kazanımı elde etmiş olmaları gerekmektedir. Bu aşamayı tamamlama açısından belirli yeterliğe sahip olamamaları öğrencileri bu yeterlikten uzaklaştırarak bu bulgunun çıkmasına neden olmuş olabilir. Ayrıca bir eserde doğru ve yeterli hıza ulaşabilmek için sayıca fazla defa tekrar edilmesi bir gereklilik olabilir. Bu gerekliliğin de çalgı çalma süreçlerinde olumsuz tutumlar yarattığı söylenebilir. Nüanslı performans süreci ise tüm bu yetkinlikler bittikten sonraki yorumlama durumlarının başlangıç aşaması sayılabilir. Basit de olsa eserlerin çoğunluğunda nüans terimleri belirtilmiştir ve uygulanması gereklidir. Eserler nüanslı bölümlerine uygun olarak kısım kısım çalışılmalıdır. Bu süreçte kaynaştırma öğrencileri ile sık ve sayıca çok eser tekrarı yapılmalıdır ve uzun çalışma ve pratik süreçleri gerektirmektedir. Bu durumlar öğrencilerin eserlerdeki hız ve nüanslı çalışmalarda kendilerini eserden çekerek başarıyı yakalayabilme konusunda yetersizlikler yaratabilir.

Soru 3: “Çalgı eğitimi sırasında drama ve oyunlaştırılmış etkinlikler kullandığımda kaynaştırma öğrencilerimin derse olan ilgisi ve çalgı çalma etkinliklerine katılımları artabiliyor” ifadesine katılımcıların büyük çoğunluğunun (% 80 katılıyorum % 20 katılmıyorum) katılıyorum şeklinde cevap verdikleri görülmüştür. Bu sonuçla birlikte katılımcı öğretmenlerin büyük çoğunluğunun kaynaştırma öğrencilerinin çalgı eğitimine etkin katılmaları için çeşitli çözümleri fark edebilmiş ve şarkı eğitimine oranla daha az da olsa çalgı eğitimine öğrencilerini adapte edebilmekte oldukları düşünülmektedir.

Soru 4: “Kaynaştırma öğrencilerim müzik eserlerinin notalarını veya konuya ilişkin çalışma sayfalarını diğer arkadaşlarıyla birlikte takip edebiliyorlar” ifadesine katılımcıların yarısından fazlasının (% 60 katılıyorum % 40 katılmıyorum) şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür. Bu bulguya göre kaynaştırma öğrencilerinin arkadaşları ile birlikte nota ve çalışma sayfalarını takip etmede zorlandıkları anlaşılabilmektedir. Çalgı müziği eser ve çalışmalarında birlikteliğin sağlanabilmesi için öğrenilme zorunluluğu olan notalar ve bunların takipleri kaynaştırma öğrencileri için hatta normal gelişim gösteren öğrenciler için bile güç bir beceri olduğu göz ardı edilemeyecek bir durum olarak düşünülebilir. Yeterli öğrenebilmek için ek çalışma saatleri, bireysel destek gibi özel çalışmalar gerekmektedir. Fakat katılımcı öğretmenlerin ek çalışma zamanı ayıramadıkları diğer sorularda verdikleri cevaplardan anlaşılabilmektedir. Bu durumun kaynaştırma öğrencilerinin müzik ve çalgı eğitimlerine kazanımlar sunma açısından önemli bir olumsuzluk olduğu düşünülmektedir.

Soru 5: “Kaynaştırma öğrencilerim çalgı eserlerin notalarını yeteri kadar ezberleyebiliyorlar” ifadesine katılımcı öğretmenlerin yarısının (%50) katıldığı, yarısının da katılmadığı (% 50) tespit edilmiştir. Kaynaştırma öğrencileri öğrenme ve akılda tutma, hafızaya

kayıt etme veya hatırlama konularında yetersizlikleri olabilen öğrencilerdir. Bu bakımdan kaynaştırma öğrencilerinin çalgı eserlerinin notalarını ezberleyememeleri aslında normal bir durum sayılabilir.

Soru 6: “Kaynaştırma öğrencilerim sınıfta bireysel olarak çalgı çalabilmektedirler” ifadesine katılımcıların yarısından fazlası (% 60 katılıyorum % 40 katılmıyorum) kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bireysel olarak çalgı çalabilme durumları hakkında başarılı olduklarını belirtmişlerdir. Fakat katılımcıların yarısına yakını ise katılmadıklarını belirtmişlerdir. Çekingenlik, yapamama-becerememe, küçük düşme korkusu kaynaştırma öğrencilerinin çalgı çalma performanslarını yeterince bireysel olarak yerine getirememelerinin sebebi olabileceği düşünülmektedir. Normal gelişim gösteren öğrencilerde dahi görülebilecek bir durum olan çekingenlik ve grup içinde aktivitelere katılımı kaynaştırma öğrencileri açısından düşünüldüğünde daha da alt-yetersiz başarı performansları oluşturabilmesinin normal karşılanabilecek bir durum olabileceği düşünülmektedir.

Soru 7: “Kaynaştırma öğrencilerimin az bir bölümü:3 yarısı:5, çoğunluğu: 2 çalgı eğitimlerinde yeteri kadar başarılıdır” boşluk doldurmalı ifadeye katılımcı öğretmenlerin cevabının ağırlıklı olarak kaynaştırma öğrencilerinin yarısının başarılı olduğu noktasında toplandığı görülebilmektedir. Şarkı eğitimindeki değerlendirme ile ve çalgı eğitimi bölümünün diğer bulguları ile kıyaslandığında çalgı eğitiminin kaynaştırma öğrencileri için daha karmaşık bir eğitim süreci olduğu düşünülebilir bir durum olmaktadır. Bu duruma sebep olarak çalgı eğitiminin şarkı eğitimine göre daha farklı ve karışık zihinsel, motor, görsel ve fiziksel süreçlerle ilişkili olması gösterilebilir.

Soru 8: “Sınıfta verdiğiniz müzik eğitiminden önce her hangi bir çalgı eğitimi almış olan veya çalmakta olan kaynaştırma öğrenciniz var mı?” sorusuna katılımcıların hepsi (% 100) kendi verdikleri çalgı eğitimlerinden önce çalgı eğitimi almış olan ve çalgı çalan öğrenci olmadığını belirtmişlerdir. Ailenin sosyal-kültürel-sanatsal faaliyetlere bakış yaklaşımı, yaşadıkları çevre imkanları, öğrencinin çalgı eğitimi almasını engelleyebilecek yetersizlik-gereksinim durumu, öğrencinin yeterli motive edilemeyişi-isteksizliği, deneyimli-istekli öğreticinin bulunamaması gibi çeşitli ve daha da artırılacak nedenlerin bulgunun bu şekilde çıkmasında etkili olabileceği düşünülmektedir.

Soru 9: “Çalgı eğitimi için kaynaştırma öğrencilerinize programda yer alan müzik dersinden başka özel bir çalışma zamanı uygulayıp uygulayamama durumunuz hakkında görüşleriniz” sorusuna ilişkin analizler Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7.

Çalgı Eğitimi İçin Kaynaştırma Öğrencilerinize Programda Yer Alan Müzik Dersinden Başka Özel Bir Çalışma Zamanı Uygulayıp Uygulayamama Durumu

Tema	Kod	Katılımcılar
Okul Program ve çalışma saatleri	Taşınmalı okul olduğu için okul saatleri dışında şansım yok	Ç,F
	Haftalık ders programımda boş saat yok	B, S, Ö,M2
Öğrenci	Mesai saatleri içinde boş vakit bulunca ilgilenebilirim	Ç
	Nöbet günlerimde uygulayabilirim	A
	Öğrencilerin ve benim programımda boş saatler uymayabiliyor	Ç
	Ders dışı etkinlik çalışma saatlerimde ilgilenebiliyorum	M
	Öğrencilerin de programı yoğun olduğu için yapamıyoruz	S, M2
	Yoğun çalışmalar öğrencileri sıkabiliyor	S

Soruya yapılan yorumlar incelendiğinde özel zaman ayıramayan katılımcı müzik öğretmenlerinin ders saati yoğunluklarını ve taşınabilir eğitimin okul dışı zamanlarda çalışmayı engellemesini sebep olarak belirttiklerine ulaşılmıştır. Okullarda yoğun ders programları ile çalışan katılımcı müzik öğretmenlerinin ek çalışma saatleri uygulayabilmesi için gerekli müziksel donanım, kendilerine ait müzik dersliği vb. eksikliklerle birlikte kaynaştırma öğrencilerine nasıl eğitim yapabilecekleri konusundaki eksiklikleri de ek çalışma zamanlarının oluşturulmasına engel teşkil ettiği düşünülmektedir. Katılımcılardan özel çalışma saati uygulayan öğretmenlerin ise kaynaştırma öğrencilerini kısmi olarak okuldaki nöbet görevinin olduğu günlerde uygun boşluklarda çalıştırması, katılımcı öğretmenin özel ilgisi ile ders dışı etkinliklere alınması ve seçmeli dersi müzik olarak seçmesine rehberlik etmesi sayesinde gerçekleşmekte olduğu bilgilerine ulaşılmıştır.

Soru 10: “Kaynaştırma öğrencilerinize çalgı eğitimi verirken varsa sizin özel olarak geliştirdiğiniz bir yöntem, teknik veya uygulama hakkında görüşleriniz nelerdir?” sorusuna katılımcıların sadece yarısı kısa cevaplar vermişlerdir. Bu kısa cevaplar içerik analizi boyutuna alınması için yeterli olmadıklarından cevap veren öğretmenlerin görüşleri genel olarak özetlenmiştir. Soruya yapılmış yorumlar incelendiğinde katılımcılar tarafından özel geliştirilmiş bir tekniğin olmadığı fakat kaynaştırma öğrencilerinin daha kolay başarması, uygulayabilmesi ve takip edilebilmesi için sınıftan yardımcı-rehber arkadaş görevlendirmeleri yaptıkları, çalgı müziği eserlerini öğretirken parçadan bütüne doğru öğretim yaptıkları ve tekrarlı nota okumaları ile çalışmalarını sürdürdüklerini belirtmiş oldukları tespit edilmiştir. Katılımcı müzik öğretmenlerinin özel eğitimde bir alan olan kaynaştırma eğitimi hakkında yeterli bilgi ve deneyime sahip olmamaları nedeniyle müzik öğretimini özel eğitim bilgileri ile birleştirip yeni yöntem-teknik veya uygulamalar geliştirememelerinin beklenen bir sonuç olduğu düşünülebilir. Fakat öğretmenlik eldeki şartları en iyi şekilde kullanıp en üst seviyede başarıyı yakalamayı amaç edinerek etkinliğini sürdürmeye çalışan bir meslek alanıdır. Bu açıdan öğretmenlerin her tip öğrenci eğitimiyle ilgili kendi gelişimlerinde az da olsa bireysel girişim, gelişim ve araştırmanın da önemi göz ardı edilemez. Girgin ve Baysal (2005)’e göre gelecekte önemli yerlerde olabilecek öğrencilerin yetiştirilmesi, gelişimleri, eğitimleri açısından öğretmenlik diğer mesleklerle karşılaştırıldığında stratejik açıdan önemlidir. Öğretmenlik, alan ve meslek bilgisinin yanı sıra özveri, hoşgörü, sürekli kendini yenileme, mesleği severek yerine getirme gibi özellikleri de gerektiren bir meslektir.

Soru 11: “Kaynaştırma öğrencilerimin kolaylıkla kullanabildiği çalgılar şunlardır” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde katılımcılar en çok kullanılan ve az kullanılan doğru çalgıların: Orff çalgıları, vurmali çalgılar, ritim çalgıları, melodika, blok flüt olduğunu belirtmişlerdir. Kaynaştırma öğrencileri tarafından ritim çalgılarının ve vurmali çalgıların ezgisel ses çıkaran çalgılara nazaran daha çok tercih edilmesinin nedeninin daha az teorik bilgi kullanma-simgesembol-inceleme-çözümleme-karşılaştırma gibi süreçlerle ilişkili olmasından dolayı olduğu düşünülmektedir.

Soru 12: “Kaynaştırma öğrencilerinizi de göz önüne alarak bütün sınıf için çaldırılmayı düşündüğünüz çalgı eserini seçerken nelere dikkat etmektesiniz?” sorusuna ilişkin analizler Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8.

Kaynaştırma Öğrencileri de Göz Önüne Alarak Bütün Sınıf İçin Çalışılması Düşünülen Çalgı Eserini Seçerken Dikkat Edilenler

Tema	Kod	Katılımcılar
Seviye	Sınıf seviyesine uygun seçiyorum	B,G,Ö,F
	Öğrencinin yapabileceği seviyede eser veriyorum	B,G
	Sınıfın genel durumuna göre seçim yapıyorum	Ö
	Kaynaştırma öğrencisine eserin tümünü değil bir kısmını çaldırıyorum	Ö
Konu	Anlatacağım konu ile uyumlu olmasına dikkat ediyorum	S

Eser		
öğeleri	Yumuşak tınlı eserler veriyorum	A
	Onaltılık notalı olmamasına dikkat ediyorum	M
	Ses değiştirici işaretler olmamasına dikkat ediyorum	M2
	Ritmik yapısının basit olmasına dikkat ediyorum	M2
	Eğlenceli şarkılar seçiyorum	İ

Katılımcılar tarafından verilen cevaplar incelendiğinde sınıf seviyesi, öğrencinin seviyesi, o ders içinde öğretilmesi düşünülen-planlanan müzik teorik-yazınsal bilgilerle ilişkili olması, yumuşak tınlı ahenge sahip olması, onaltılık nota gibi çalım ve uygulaması güç olan nota şekillerini barındırmaması, ses değiştirici işaretlerin olmaması, ritmik yapısının sade olması ve eğlendirici olmasına dikkat ettikleri saptanmıştır. Yukarıda sayılan dikkat ettikleri noktalar katılımcı müzik öğretmenlerinin normal gelişim gösteren öğrenciler içinde uyguladıkları noktalar olarak kabul edilebilir. Fakat bu önemli noktaları bilmelerine rağmen diğer sorulardan ulaşılan kaynaştırma eğitimi ile ilgili yeterli bilgi ve deneyimlere sahip olmamalarını belirtmeleri çelişkili bir durum sayılabilir. Bunun nedeni olarak da katılımcı müzik öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi gibi önemli bir alanda temel bilgilerinin-deneyimlerinin-uygulamalarının eksikliğinden doğabileceği düşünülen kaynaştırma öğrencileri ile eğitim yapabileme güvensizliği-kuşkusu olabileceği düşünülmektedir.

Soru 13: “Kaynaştırma öğrencileri çalgı eğitiminde başarılı olamıyorlarsa sizce buna neden olan etmenler nelerdir?” sorusuna ilişkin analizler Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9.
Kaynaştırma Öğrencilerinin Çalgı Eğitiminde Başarılı Olamıyorlarsa Buna Neden Olan Etmenler

Tema	Kod	Katılımcılar
Öğrenci	Dikkat eksikliği	B
	Bedenlerini tam kullanamamaları, kas gelişimi	S,Ç
	Sınıf ortamında yetersiz hissetmeleri	Ç
	Özel yetersizlik durumu	Ö
	Başarısızlık kaygısı taşımaları	Ö,M2
	Öğrencinin müzik dersine ilgisinin çekilememesi ve öğrencinin ilgisizliği	M, M2,F
Ders ve program	Sadece ders süresi sınırlılığında ilgilenmek zorunda olma	Ç
	Bireysel çalışma gerekliliği ve öğretmenin zaman ayıramaması	Ç,G,M
	Ayrı bir program ile çalışma gerekliliği	G
	Mevcut eğitim sistemi	İ
Aile ve çevre	Aile ve çevre ilgisizliği	A,Ö,İ

Soruya verilen cevaplar incelendiğinde katılımcıların; dikkat eksikliği, fiziksel yetersizlik, sınıfta kendine güven sorunu, öğrencilere özel zaman ayıramama, bireysel ilgilenememe, eğitimin ayrı uygulanmasına ihtiyaç duyma, program, aile, çevre, engel durumları, kaygı, eğitim sistemi, derse az ilgi gibi etmenleri tespit ettikleri görülmüştür. Verilen cevaplardan da anlaşılacağı üzere kaynaştırma öğrencilerinin ve eğitimcilerinin kaynaştırma eğitiminde sıklıkla görülebilecek olan genel yetersizlikleri tespit ettikleri anlaşılabilmektedir. Teknik destek ve bilgi donanımının eğitim personeline sağlanmamasının bulgunun bu şekilde oluşmasına neden olduğu düşünülmektedir.

Sonuç

Katılımcı müzik öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerinin şarkı eğitimi ve çalgı eğitimlerine ilişkin kendi eklemek istedikleri durumlar, sorunlar ve düşünceleri de sorulmuş ve aşağıdaki cevaplar alınmıştır. Her iki eğitim alanında da bazı öğretmenler düşüncelerini belirtmişlerdir.

“Bu sorulardan başka kaynaştırma öğrencilerinin şarkı eğitimi ile ilgili görüşleriniz, varsa belirlediğiniz problemler ve önerileriniz nedir?” sorusuna katılımcılar tarafından yapılan yorumlar incelendiğinde öğretmenlerin; kaynaştırma öğrencilerinin: sınıflardaki eğitim alma durumlarının hem karma hem de özel sınıflarda olacak şekilde değiştirilmesi gerektiği, şarkı eğitiminde daha çok güncel-popüler tarzda eserlere ağırlık verilmesi gerektiği, farklı kültür ve müzikleri tanımaları gerektiği, canlı müzik ortamlarında bulunarak müziksel deneyimlerinin artırılması gerektiği, karma sınıfta uygulanan planla değil bireysel ve ayrı ayrı planlarla eğitilmeleri gerektiği, karma sınıfların mevcutlarının düzenlenmesi gerektiği ve bol tekrarlar başarı durumlarının artırılabilceği gibi düşünceler sunmuş oldukları saptanmıştır. Bu önerilerden katılımcı müzik öğretmenlerinin sınıflarındaki farklı özelliklerde olan kaynaştırma öğrencileri sayesinde birbirlerinden farklı düşünce ve öneriler sunmuş oldukları ve bu durumun her öğretmenin edindiği deneyim ve bilginin normal karşılanabilecek yapıda farklı olabileceği anlaşılabilir.

“Bu sorulardan başka kaynaştırma öğrencilerinin sizce çalgı eğitimi ile ilgili görüşleriniz, varsa belirlediğiniz problemler ve önerileriniz nedir?” sorusuna yapılmış olan yorumlar incelendiğinde katılımcıların çalgı eğitimiyle ilgili olarak; ailelerin çalgılara yetersiz ilgilerinden dolayı çocukların da ilgilerinin yetersiz kaldığını ve bu olumsuz etki yıkılırsa çocukların daha başarılı olabileceğini, motivasyon eksikliğini, müzik ders sayılarının azlığını ve ders süresinin kısalığını önemle belirttikleri görülmüştür. Katılımcı müzik öğretmenlerinin belirttiği cevaplar incelendiğinde kendilerinin dışında oluşan aile ve teknik yetersizlikler konularında sıkıntı yaşanması durumlarının üzerinde durdukları önemli bir problem olduğu düşünülmektedir.

Bu sonuçlar ışığında ilişkili olarak Dilsiz (2017) tarafından görme engelli ilköğretim okullarında görev yapmakta olan müzik öğretmenlerinin görme engelli öğrencileri ile yaptıkları müzik derslerine ilişkin görüş belirleme çalışması incelenebilir. Öğretmenler öğrencilerine verdikleri müzik eğitimi süresinin kısıtlı ve yetersiz olduğunu, bu nedenle etkinlikler yapabilmek için fırsatlarının olmadığını belirtmişlerdir. Çalgı eğitimi konusunda ise Braille alfabesi ile yazılmış kaynaklarının olmadığını, bu imkânsızlık nedeniyle öğrencilerin çalgı eğitimlerini kendi yöntem ve teknikleri yardımıyla vermeye çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Kaynaştırma öğrencilerinin şarkı eğitimi ve çalgı eğitimleri üzerine alanda çalışmakta olan müzik öğretmeni katılımcıların durumunu tespit etmeye çalışan bu çalışmada katılımcıların hepsi kaynaştırma öğrencilerinin şarkı eğitimi performanslarına yeterli katılımı sağlayabildiklerini belirtmişlerdir. Fakat çalgı eğitiminde katılımcıların büyük çoğunluğu şarkı eğitiminin aksi yönünde kaynaştırma öğrencilerinin çalgı eğitimi performanslarına yeteri kadar katılımı sağlayamadıklarını belirtmişlerdir. Bu farklılığın şarkı ve çalgı performanslarının öğrenme, öğretme, çalışma, anlayıp pratiğe dökme, ezberleme, durumlarındaki güçlük derecesi farklılıklarından kaynaklandığı söylenebilir. Şarkı söylerken çocuk sadece sözleri ve yapabildiği kadar sesleri düşünmekte ve bu faaliyetleri yaparken etkinlik memnuniyet verici nitelikteyse mutlu olmaya da fırsat bulabilmektedir. Çalgı çalma performansı ise toplu veya bireysel performans oluşturma durumuna göre ritim, hız, çalgıyı yeterli ve doğru tutma, doğru ritim kalıplarına dikkat, müziksel akışı veya ezgiyi bozmadan seslendirebilme gibi daha karmaşık süreçlerden oluşmaktadır denilebilir. Bu farklılıklar nedeniyle kaynaştırma öğrencilerinin şarkı performanslarında daha başarılı olabilmesi normal bir durum olarak karşılanabilir. Bulgu ve sonuçlara ilişkin ayrıntılı incelemeler ve kaynaştırma öğrencilerinin şarkı ve çalgı eğitimi performanslarını geliştirebileceği düşünülen açıklamalar öneriler bölümünde sunulmuştur.

Öneriler

Özel eğitimde ÖGÖ'lere koşulsuz sevgi ve saygı gösterilmelidir. Her birey engelli olabileceğini düşünmeli ve onlara özenle yaklaşmalıdır. ÖGÖ'lerin erken tanısından sonra erken

eğitimlerine başlanmalıdır (Kulaksızoğlu, 2015). Ülkemizde Yirminci yüzyıldan bu yana özel gereksinimli bireylerin eğitim ve öğretimine önem verilmekte ve bu bireylerin gereksinimlerine yönelik ilk ve orta dereceli özel eğitim kurumlar açılmakta, bu konuda yasal düzenlemeler de yapılmaktadır. Son yıllarda özel gereksinimli bireyler normal akranları ile aynı ortamda, tam zamanlı, ya da yarı zamanlı olarak eğitim görecekları kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları ile normal sınıflara yerleştirilmekte, ayırıcı/ayırıcı tutumlardan uzaklaşmaktadır. Bu olumlu gelişmelere rağmen özel gereksinimli bireylerin yeteneklerine yönelik eğitim almaları noktasında bazı sıkıntılar mevcuttur (Varış ve Hekim, 2017, s. 31).

Kaynaştırma öğrencileri normal gelişim gösteren öğrencilerden farklı gelişim gösteren öğrenciler oldukları için eğitimciler tarafından oldukça dikkatli incelenmeli ve eğitimleri planlanmalıdır. Sadece müzik alanında değil tüm eğitim ve gelişim alanlarında erken tanılanması ve bu tanılanma sonrası erken ve dikkatli eğitimlere başlanması sayesinde sosyal, zihinsel, fiziksel, sağlık yönlerinden olumlu gelişmeler ele etmiş olabilecek, yaşlılarına ve sosyal hayata daha kolay adapte olabileceklerdir.

Katılımcı müzik öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerinin de bulunduğu karma sınıflarda normal gelişim gösteren öğrenciler için uygulanan müzik eğitimi programı içindeki şarkı eğitimi ve çalgı eğitimi çalışmalarının kaynaştırma eğitimi öğrencilerine uygulanmasını ve kaynaştırma öğrencilerinin karma sınıflarda müzik eğitimi almalarını doğru bulmamaktadırlar. Kaynaştırma öğrencileri için ek bir çalışma saati koyamadıkları ve normal gelişim gösteren öğrenciler için seçtikleri şarkıları, çalgı eserlerini kaynaştırma öğrencilerine öğretmeyi uygun bulamadıkları ve öğrettikleri zamanlarda başarı açısından verim alamadıkları için bu düşüncede olduklarını belirtmektedirler. Bu bakımdan kaynaştırma öğrencilerini yaşlılarından ayırmamak için karma sınıftaki müzik dersinden başka bir özel sınıf müzik dersi olarak “özel gereksinimliler için müzik” veya “kaynaştırma öğrencileri için müzik” dersinin haftalık ders programına konulması ve müzik öğretmenlerinin daha rahat eğitim vermesi ve başarılı sonuçlar elde etmesine fırsat sunulmalıdır.

Müzik öğretmenliği lisans programı öğrencileri son sınıfta okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerini farklı okullarda ders izleyerek ve uygulamalar yaparak almaktadırlar. Müzik öğretmeni adayı son sınıf öğrencilerinin kaynaştırma öğrencilerini mesleğe başlamadan daha önce kısmen de olsa tanıyabilmeleri için okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerini öncelikle kaynaştırma öğrencileri olan okullarda almalarına önem verilmesinde yarar olabilecektir. Ayrıca müzik eğitimi lisans programında verilmekte olan özel eğitim ve kaynaştırma öğrencileri için müzik dersinin özel eğitim alanında uzmanlaşmış olan akademisyenler tarafından verilmesinin öğretmen adayları için yeterli yararı sağlayamayacağı düşünülmektedir. Bu durumun çözülmesi için öğretmenlik bölümlerindeki akademik personelin kendi bölümü ile ilişkili olarak özel eğitim alanında eğitimler alması ve dersleri yürütmesinin daha faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Müzik öğretmenlerinin hem kaynaştırma öğrencileri hem de normal gelişim gösteren öğrenciler için çağdaş müzik eğitim öğretim yöntemleri hakkında araştırmalar yapıp elde ettikleri bilgi ve deneyimleri genel müzik eğitimi çalışmalarında her tip öğrenci topluluğuna uyarlayarak kullanmaları ve öğrencilerinin daha aktif, eğlenceli müzik dersi çalışmaları içinde olmaları, kazanımlar edinmeleri için (derslerde popüler ve güncel şarkı ve çalgısal düzenlemeler vb.) özen göstermelerinin önemli başarı artışları sağlayabileceği düşünülmektedir. Müzik dersini ve eğitimcisini seven öğrencilerin her zaman kolaylıkla motive olabileceği ve başarısının da bu oranda artabileceği düşünülmektedir. Müzik öğretmenlerinin iyi planlamalar yapması ve dikkati sayesinde kaynaştırma öğrencilerine onlar farkında olmadan şarkılar aracılığıyla birçok müziksel, sosyal, akademik bilgi ve becerilerin öğretilabileceği, geliştirilebileceği düşünülmektedir.

Müzik öğretmenleri kaynaştırma öğrencileri ile şarkı eğitimine başlamadan önce öğrencilerin şarkının sözlerine ısınmaları ve alışmaları için söz okuma çalışmaları yaptırılmalarının, sözler ile ilgili küçük sorular sormalarının, ardından motiflerden başlayarak cümlelerine doğru bir geçiş sırasıyla ezgili söyleme çalışması yaptırılmalarının faydası olacağı ve öğretim işini kolaylaştıracağı düşünülmektedir. Yine şarkı sözlerinin ezberlenmesi için farklı

teknik ve uygulamaların müzik öğretmenleri tarafından geliştirilmesi sayesinde ezberleme sürecinin daha kolay olabileceği, öğrencilerin hem söyleyip, hem hareket edip hem de arkadaşları ile başka etkinlikleri daha zevkli ve kolay olarak yapabilmelerinin faydası olabileceği düşünülmektedir. Şarkı eğitimi ile ilgili nerileri en kolay ve başarılı yapabilecek bireyler kaynaştırma öğrencisi olan müzik öğretmenleridir. Öğrencisini yakından tanıma imkanı ve şansı olan müzik öğretmenleri kaynaştırma öğrencileri için basit yapıda şarkılar besteleyebilir ve şarkı eğitimi gelişimlerini dikkatle takip etme şansını elde etmiş olabilir. Yıldırım ve Albuz'a (2010) göre zihinsel engelli çocuklara şarkı öğretimi için şarkı repertuarı geliştirilmeli, zenginleştirilmeli ve eğitim müziği bestecileri bu yönde desteklenmelidir.

Kaynaştırma öğrencilerinin ve ÖGÖ'lerin çalgı eğitimi çalışmalarının birden çok zihinsel ve fiziksel işlemin/becerinin birlikte sürdürülmesi gerekliliğinden dolayı şarkı eğitimine nazaran daha güç aktiviteler olabileceği düşünülmektedir. Bundan dolayı çalgı eserlerinde ezberleme ve dolayısıyla etkili çalabilme kabiliyetlerini artırmak için kısa eserler seçilmesinin ve eserlerin motif motif-cümle cümle eğitim sürecine yayılarak çalıştırılmasının, özellikle kaynaştırma öğrencileri için doğru çalgıların seçimi, nota ezberlenmesi gereken durumlarda farklı öğretim strateji ve yaklaşımlarının kullanımı, sınıftan ayrı ve ön çalışmalar gerekliliği ve yeterli zaman ayrılabilirdiği, öğrencilerin bunu başardıklarını gördükleri takdirde kendilerine güven duygularının belirli derecede artabileceği düşünülmektedir.

Müzik öğretmenleri sınıflarındaki kaynaştırma öğrencilerinin özel gereksinim türlerine göre eğitim planlamakta ve olabilecek en uygun seviyede çalgı eğitimi faaliyetlerini sürdürmektedirler. Bu açıdan bakıldığında kaynaştırma öğrencilerinin çalgı çalabilecekleri düşüncesine ulaşılabilir. Fakat bazılarının özel durumlarından dolayı bilerek ya da bilmeyerek özel durumunu kullanma/faydalanma düşüncesi içinde olması ihtimali ile çalgı çalmayı istemeyebilecekleri akla gelebilecek şüphelerden olabilir. Elbette öğrencilerini tanıyan öğretmenler bunlara göre tutum ve davranışlar açısından önlemler almalıdırlar. Tüm sınıfla birlikte aynı anda çalgı çalışma kaynaştırma öğrencileri için çok zor olabilir. Çalgı eğitimi için kaynaştırma öğrencilerine özel zaman ayırmak gerekebilir.

Çalgı eğitimine ilişkin ilkökul ve ortaokul derecelerinde normal gelişim gösteren öğrencilerde dahi hız ve nüans terimlerinin uygulanması çoğu zaman başarılması zor bir beceri olabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında kaynaştırma öğrencileri için üst seviye bir yetenek ve anlayış gerektirebilen konu olan hız ve nüans terimlerinin uygulanabilmesinin ancak kaynaştırma öğrencisinin çalgısına çok iyi hakimiyet sağlaması sonrası sağlıklı bir şekilde uygulama kolaylığına erişebileceği düşünülmektedir. Bu hassas konu gereği müzik öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerinin özel durumlarına ilişkin bireysel çalışmalar düşünmeleri, planlamaları ve uygulamalarının faydalı sonuçlar sağlayabileceği düşünülmektedir.

Kaynaştırma öğrencilerinin çalgı eğitimi sırasında drama ve oyunlaştırılmış etkinlikler kullandığında kaynaştırma öğrencilerinin derse olan ilgisi ve çalgı çalma etkinliklerine katılımlarının kolay biçimde artabileceği düşünülmektedir. Öğretmenlerin de görüşleri bu yönde olmuştur. Fakat bu sürecin de kaynaştırma öğrencilerinin ilgisini eğitime yeteri oranda çekebilme ve öğrencilerin yetersizlik durumlarına göre değişebileceği düşünülmektedir. Öğretmenler tarafından gerekli ön çalışmaların ve başarı süreçlerinin takip edilmesinde fayda sağlanabileceği düşünülmektedir.

Kaynaştırma öğrencilerim çalgı eserlerin notalarını yeteri kadar ezberleyebilme yeterliklerinin geliştirmesi özel gereksinim durumları ile ilişkili olarak bireysel ele alınması gereken bir durumdur. Zihinsel faaliyetler bakımından normal gelişim gösteren akranlarına göre daha sınırlı yeterliklerde olması nedeniyle ezber becerilerinin sadece müzik alanında değil diğer akademik alanlarda da kendisini bir sorun olarak gösterebileceği düşünülmektedir. Ezber ve çalgı çalma performansı iki farklı alanı (zihinsel süreçler ve fiziksel performans) aktifleştireceği için bu durum daha da zor seviyeye ulaşabilmektedir. Bu riskli beceri ve performans alanlarının müzik öğretmenleri tarafından dikkatle incelenerek çalışmalar planlanmasında fayda olabileceği düşünülmektedir.

Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bireysel olarak çalgı çalabilmektedirler ifadesine katılımcı öğretmenler % 60 katılıyor % 40 katılmıyor şeklinde cevap vermişlerdir. Katılımcıların yarısına yakınının katılmadıklarını belirtmesi gözden geçirilmesi gereken bir durum sayılabilir. Eğitim ortamlarında ezgisel (perdeli, perdesiz, tuşlu vb) yapıllı çalgıların ritim çalgılarına göre daha üst beceri ve anlama kapasitesini kullanma gerekliliğinden dolayı bu oranın ortaya çıkmış olabileceği düşünülmektedir. Kaynaştırma öğrencilerinin ezgisel-tınsal-perdeli-perdesiz çalgıları kullanması yerine ritim çalgılarıyla performanslar gerçekleştirebilmeleri için gerekli plan ve eğitim süreçlerinin takip edilmesinin faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Akıncı, M. Ş. (2017, Temmuz). Müzik eğitiminde çocuk şarkılarının seçimi: sözcükler ve sözcüklerle ilişkili etmenler. *Uluslararası 3. İpek Yolu Müzik Konferansı, Müzik Eğitimi Yayınları*, içinde (s. 130-135), Gazimağusa, KKTC.
- Akıncı, M. Ş. ve Alpagut, U. (2017). Müzik öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerinin genel müzik eğitimlerine ilişkin görüşleri. *The Journal of International Social Research*, 10-53, 535-545.
- Aktaş, B. ve Çifci Tekinarslan, İ. (2016). Müzik öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine yönelik yaptıkları öğretim uyarlamalarının belirlenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (İpek Yolu Özel Sayısı) 16*, 2165-2179.
- Batu, E. S. (1998). *Özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırıldığı bir kız meslek lisesindeki öğretmenlerin kaynaştırmaya karşılaşılan sorunlara ilişkin görüş ve önerileri* (Yayımlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Çakıroğlu, O. (2016). Özel eğitimde temel kavramlar. V. Aksoy (Yay. haz.). *Özel Eğitim* içinde (ss. 1-20). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Baykoç Dönmez, N., Avcı, N. ve Aslan, N. (1997, Eylül). İlk ve ortaöğretim kurumu öğretmenlerinin engellilere ve kaynaştırmaya ilişkin bilgi ve görüşleri 4. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, Eskişehir.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık (3. Baskı).
- Carey Margaretta, A. (1960). Music for the educable mentally retarded. *Music Educators Journal*, 46 (4).
- Demir, O. Ö. (2011). Nitel araştırma yöntemleri, K. Böke (Yay. haz.). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* içinde (ss. 273-306). (3. Baskı). İstanbul: Alfa Yayıncılık.
- Diken, H. İ. ve Sucuoğlu, B. (1999). Sınıfında zihin engelli çocuk bulunan ve bulunmayan sınıf öğretmenlerinin zihin engelli çocukların kaynaştırılmasına yönelik tutumlarının karşılaştırılması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 2(3), 25-39.
- Dilsiz, Z. (2017). *Görme engelli ilköğretim okullarında müzik dersi sürecine ilişkin öğretmen görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çakır Doğan, C. (2011). *Türkiye’de ilköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelliler için müzik eğitiminin durumu ve öğretim programı modeli önerisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Eren, B. (2012). Müzik Eğitiminde Kaynaştırma Uygulamaları ve Orff-schulwerk. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 14-25.
- Ersoy, A. ve Yalçınoğlu, P. (2012). *Nitel araştırmaya giriş*. (çeviri kitap, Orj. Corrine Glesne). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Girgin, G. ve Baysal, A. (2005). Zihinsel engelli öğrencilere eğitim veren öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyi ve bazı değişkenler (İzmir örneği). *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(19), 1-10.

- Güven, E. ve Tufan, E. (2010). Kaynaştırma sınıflarında işbirlikli öğrenme yöntemi ile müzik dersleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 23(2), 557-573.
- Güven, E. ve Tufan, E. (2010, Nisan). Kaynaştırma uygulamasının yapıldığı ilköğretim okullarında müzik eğitimi (Balıkesir Örneği). *ÇOMÜ Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, II. Güzel Sanatlar Eğitimi Sempozyumu*, Çanakkale.
- Güven, E. (2011). Müzik dersleri ve kaynaştırma uygulaması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 709-718.
- Güven, E. (2011). *Kaynaştırma uygulamasının yapıldığı sınıflarda işbirlikli öğrenmenin müzik öğretimi üzerindeki etkileri* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık (19. Baskı).
- Kargın, T. (2004). Kaynaştırma: Tanımı, gelişimi ve ilkeleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(2), 1-13.
- Kırcaali-İftar, G. (1992). Kaynaştırma becerileri öz-değerlendirme aracı. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5, 119-129.
- Kulaksızoğlu, A. (2015). *Farklı gelişen çocuklar*. Ankara: Nobel Yayıncılık (2. Baskı).
- MEB. (2000). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*.
- MEB. (2008). *Özel öğretim kurumları genel müdürlüğü, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi zihinsel engelli bireyler destek eğitim programı*. Ankara.
- MEB. (2015). *Özel eğitim ve rehberlik hizmetleri genel müdürlüğü: kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamaları kitapçığı*. Erişim adresi: orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_07/24014806_kaynastirma1.sra.pdf
- MEB. (2016). *Milli eğitim istatistikleri-örgün Eğitim*. Ankara.
- Palancı, M. (2013). Özel gereksinimli çocuklar. Ş. I. Terzi (Yay.haz.). *Eğitim Psikolojisi* içinde (ss. 477-509). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Sevinç, B. (2011). Survey araştırması yöntemi. K. Böke (Yay. haz.). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* içinde (ss. 231-272). (3. Baskı). İstanbul: Alfa Yayıncılık.
- Özkan Yaşaran, Ö. (2009). *Normal gelişim gösteren öğrencilerin özel gereksinimli bireylerin sosyal kabullerini sağlamada kaynaştırmaya hazırlık etkinliklerinin etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Sucuoğlu, B. ve Kargın, T. (2010). *İlköğretimde kaynaştırma uygulamaları*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Uysal, A. (1995). *Öğretmen ve okul yöneticilerin zihin engelli çocukların kaynaştırılmasında karşılaşılan sonuçlara ilişkin görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uysal, A. (2004). Kaynaştırma uygulaması yapan öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüşleri, A. Kontrot (Yay. haz.). *13. Uluslararası Özel Eğitim Kongresi Bildirileri- Özel Eğitimden Yansımalar*, içinde (ss.121-135). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Variş, A. V. ve Hekim, M. M. (2017). Özel gereksinimli bireyler ve müzik eğitimi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3), 29-42
- Yıldırım, P. ve Albuz, A. (2010). *Zihinsel engelli çocuklara kavram öğretiminde müziğin kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri*. Erişim adresi: load/gecicimakale_dosyalari/NWSA-3225-1-1. (06 Ağustos 2013).

Extended Abstract

Introduction

Inabilities may negatively affect the social, emotional, mental, academic, cultural, and other developmental features of an individual. When considered educationally, inabilities other than certain physical ones, may also have a direct negative impact on educational activities, and can hinder the process. Individuals who fail to show progress in the expected/average developmental features when compared to their peers are defined as students with special needs

(SWSN). SWSNs pursue their education at schools offering special education in line with the type of their needs (visually impaired, students with mental disabilities etc.) or at general educational environments with their friends who reveal normal developmental features. Such implementations are executed and followed through the laws on special education services, and are referred to as educational practices through inclusive education. Students who receive an education in the same educational environment with their friends revealing normal developmental features, take different number of lessons in different forms. Music lesson is one of these lessons which they take in theory and practice. Music lesson has a form in which students can experience the interaction more intensely, providing them with the opportunity to express themselves individually and as a group. When the content of the lesson is analyzed, it can be figured that it consists of three main stages of music education: music theory education, song and instrument teaching. However, in inclusive educational activities, it is thought that SWSNs are unable to benefit from the positive effects of music lesson enough, in terms of both other course domains and our subject. Special education course started to be offered at the departments of teaching in education faculties as of 2006-2007 academic year; and those who graduated before were unable to benefit from this course. Besides, no seminar or workshop activities have been provided for these graduates by the Ministry of National Education in this regard. Special education courses offered at the faculties are also taught by field specialists; however, there is no sound information transfer between special education and music teaching, which is necessary. Inclusive students proceed their musical education at general education/mixed classes, along with their friends showing normal developmental features. However, these lessons are designed for students demonstrating normal developmental progress. In addition to that, there are no music lessons designed for inclusive students due to reasons; such as insufficient amount of teachers, classroom shortage, or lack of inclusive students, and not having a special classroom as a result. It is possible to see inexperienced intern music teachers assigned in schools for visually or hearing impaired or for students with mental disabilities. With this in mind, aim of this study is to analyze the song and instrument teaching provided for inclusive students by music teachers working at schools; identify possible problems; and to provide suggestions. The study is considered important in terms of; providing the opportunity to assess the situation and offer solutions for the identified problems with the help of the opinions conveyed by the field teachers; contributing to the literature and serving as a guideline for the limited amount of researches in the field of SWSNs and art/music teaching; encouraging further studies; providing knowledge for music teachers, and contributing to their professional development.

Method

Following the literature review, it is found that the number of studies conducted in this field are rather low and that they mostly focus on special education instead of music teaching. Population of this research consists of all music teachers who provided inclusive education in Bolu province. Sample of the research, on the other hand, consists of a total of 10 music teachers who gave or still give inclusive education, and work in 9 elementary schools in the central district of Bolu province. The study is in the form of situation assessment and scanning model; and the data have been collected by means of a semi-structured interview form applied by researchers to the teachers at schools where they work. Following the literature review, questions were prepared on three main stages of music education: music theory education, song and instrument teaching. The questions were reviewed by two specialists in the field of music and special education, and the interview form was prepared. Findings have been obtained through qualitative content analysis method. After the analyses were completed, they were reviewed by two specialists in the field of music and special education, and suggestions were provided on the identified results as per the specialist approval.

Results

Music teachers have stated that; participation of inclusive students in song teaching is high; they are able to fulfill different musical interpretation skills during song performances to a certain extent; their ability to memorize the song lyrics is adequate; their interest and skills are improved with the help of dramatization; they are able to offer individual song performances; they can follow the song lyrics along with the class adequately; they are rather successful and interested in current and pop songs; their general achievement level in song learning is high; they do not spare time for song learning due to several reasons; teachers cannot take the features of inclusive students into account while selecting songs due to having regular students in the class as well; they pay attention to the message and expression of the songs while selecting them; they do not have a new, individual teaching-practice technique to apply to inclusive students; and their song performances are better than their abilities in instruments.

When it comes to instrument performances, teachers have stated that; inclusive students do not participate in instrument teaching performances that much; they fail to reveal certain musical interpreting skills effectively during instrument performances; their interest and skills are developed with the help of dramatization techniques; teachers do not have a new, individual teaching-practice technique to apply to inclusive students; they assign a sufficient amount of school counsellors able to assist and follow inclusive students during instrument performances; they rather prefer rhythm and percussion instruments; and they tend to pick simple songs while selecting instrument pieces in order to increase the participation and achievement of inclusive students. It is observed that half of the participant teachers are of the opinion that; inclusive students are able to memorize the notes of instrument pieces at a certain level, they can follow the notes while performing instrument pieces to a certain extent; some of them are successful in terms of delivering individual instrument performances; some of them are successful in terms of the general instrument teaching performances; teachers are unable to apply an additional instrument education other than those which inclusive students take with their friends; and inclusive students are not successful enough due to reasons such as self-confidence issues, inability to have the full control of the instrument, and attention deficit problems.

Recommendation

In order not to separate inclusive students from their peers, “music for students with special needs” or “music for inclusive students” lesson must be added to the weekly course schedule of mixed classes as an additional music lesson besides the regular one. Music teacher candidates who study their senior years at universities must fulfill their teaching internships at schools where inclusive students are present, in order to get to know these students better, beforehand. It is believed to be important that the special education course in the curriculum of music education at bachelor level is taught by an academic who is an expert in the field. It is also believed that the utilization of contemporary music teaching methods both for inclusive and regular students, and selection of current and popular songs and instrumental compositions in order to make students more active in the class will increase the achievement level of students considerably.

It is thought to be useful if the teachers conduct lyric reading practices in order for the students to get used to the lyrics before starting to learn a song; and have the students ask small questions about the song and then apply a teaching method proceeding from part to whole in terms of melody and lyrics. Besides, it is suggested that combination of lyrics with dance and body movements will substantially facilitate the teaching process.

In order to improve the memorization and effective playing skills of inclusive students in instrument practices, it is believed to be important to select short pieces, practice them from part to whole, select the right instruments for inclusive students, and to apply different teaching methods, strategies and approaches in cases where memorizing musical notes is required.